

Voortoets “Wonen op Marken” (Walandweg 2 te Marken)

Voortoets Natura 2000-gebied Markermeer &
IJmeer

Verantwoording

Titel	Voortoets "Wonen op Marken" (Walandweg 2 te Marken)
Onderwerp:	Voortoets Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer
Projectnummer:	373200
Klant:	Gemeente Waterland
Referentienummer	NL21-648800269-7254
Versie:	D1.0
Datum:	13-10-2021
Auteur	Maikell Verkade
E-mailadres	Maikell.verkade@sweco.nl
Gecontroleerd door	Maarten Mouissie
Paraaf gecontroleerd	 <hr/>
Goedgekeurd door	Maarten Mouissie
Paraaf goedgekeurd	 <hr/>
Document referentie:	https://swecogroup.sharepoint.com/sites/nl-post_archive/secretariaat/nl21-648800269-7254.docm

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Ligging plangebied	4
2.	Wet natuurbescherming: Natura 2000-gebieden	6
2.1	Toetsingskader	6
3.	Effectanalyse	7
3.1	Omschrijving voorgenomen activiteiten	7
3.2	Optredende effecten	8
3.3	Effectbeoordeling	9
3.3.1	Habitattypen	13
3.3.2	Habitatrichtlijnsoorten	13
3.3.3	Vogelrichtlijnsoorten – broedvogels	13
3.3.4	Vogelrichtlijnsoorten – niet broedvogels	14
3.4	Cumulatieve effecten	17
4.	Conclusie	18
	Bronnen	19

1. Inleiding

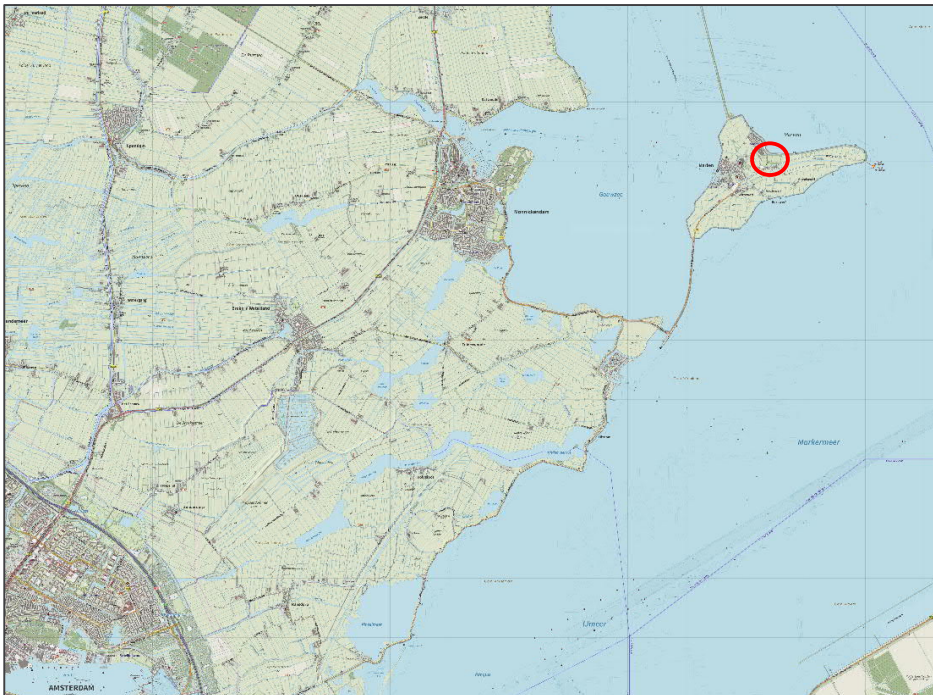
1.1 Aanleiding

De gemeente Waterland is voornemens om een bestemmingsplan vast te stellen dat woningbouw planologisch mogelijk maakt in een deel van de sportvelden op Marken. Wanneer bij dergelijke ontwikkelingen beschermde plant- of diersoorten of beschermde gebieden in het geding kunnen zijn, dient te worden getoetst aan de wet- en regelgeving voor natuur. Om inzichtelijk te maken of de kans bestaat dat dit het geval is bij het voorgenomen plan, is door Sweco in 2021 een verkennend natuuronderzoek uitgevoerd. Uit dit verkennend natuuronderzoek is gebleken dat gelet op de ligging ten opzichte van Natura 2000-gebied 'Markermeer & IJmeer' een ecologische voortoets nodig is om de effecten op dit gebied te beoordelen.

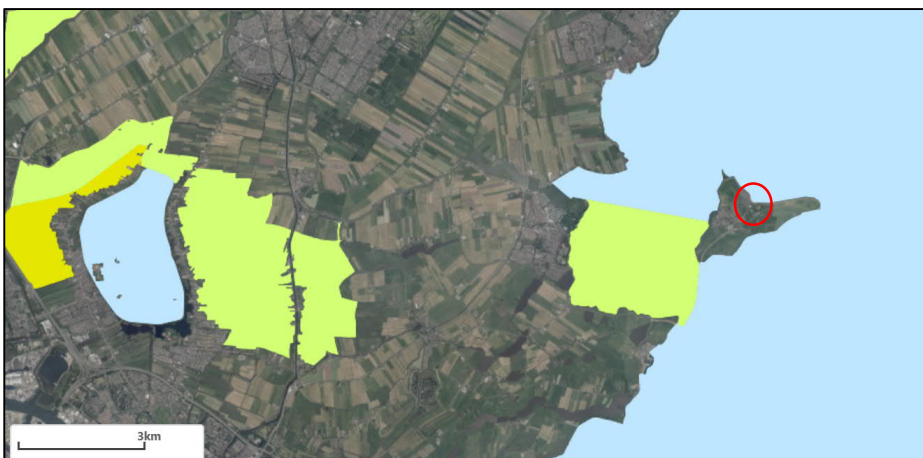
Het doel van voorliggende voortoets is vast te stellen of significante gevolgen voor het Natura 2000-gebied zijn uit te sluiten of dat er een passende beoordeling nodig is.

1.2 Ligging plangebied

Het plangebied is gelegen op het eiland Marken (gemeente Waterland) en grenst aan/betreft een deel van het sportcomplex SV Marken en is gelegen aan de Walandweg 2. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied tot het plangebied ligt op een afstand van circa 35 meter ten noorden van het plangebied. Dit betreft het gebied 'Markermeer & IJmeer'. Op een wat grotere afstand van het plangebied is het Natura 2000-gebied 'Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske' gelegen. Dit gebied ligt op ongeveer 9,5 km ten westen van het plangebied. De topografische ligging van het plangebied is weergegeven in figuur 1. De ligging ten opzichte van Natura 2000-gebieden is weergegeven in figuur 2.

Figuur 1. Topografische ligging plangebied

Figuur 2. Ligging plangebied t.o.v. Natura 2000-gebieden.

2. Wet natuurbescherming: Natura 2000-gebieden

2.1 Toetsingskader

Bescherming van Natura 2000-gebieden is geregeld in hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming. Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Europese Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn zijn aangewezen. De essentie van het beschermingsregime voor deze gebieden is dat de duurzame instandhouding van soorten en habitats binnen de Europese Unie wordt gewaarborgd. Daarbij zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd voor natuurlijke habitats en/of soorten. Dit kunnen behoudsdoelstellingen zijn voor habitats en leefgebieden van soorten die zich al op het gewenste niveau (kwalitatief en kwantitatief) bevinden of uitbreidings- respectievelijk verbeterdoelstellingen voor habitats en leefgebieden van soorten die zich nog niet op het gewenste niveau bevinden.

Om dit toetsbaar te maken kent de Wet natuurbescherming (Wnb) een goedkeuringsvereiste voor plannen die significante gevolgen voor de betreffende gebieden zouden kunnen hebben (artikel 2.7, eerste lid, Wnb), en een vergunningplicht voor projecten die significant negatieve gevolgen voor de betreffende gebieden zouden kunnen hebben (artikel 2.7, tweede lid, Wnb). De goedkeuring of de vergunning wordt alleen verleend wanneer voldoende zeker is dat de instandhoudingsdoelstellingen voor het betreffende Natura 2000-gebied niet in het geding zijn. Wanneer significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden op grond van een passende beoordeling niet kunnen worden uitgesloten, kan alleen goedkeuring aan het plan of een vergunning voor het project worden verleend indien de ADC-toets met succes doorlopen kan worden (artikel 2.8, vierde lid, Wnb). Dat betekent dat het project nodig is omwille van een dwingende reden van groot openbaar belang, er geen alternatief mag zijn met minder grote effecten op Natura 2000 en de nodige compenserende maatregelen worden getroffen.

Voorliggende voortoets geeft invulling aan het toetsingskader van artikel 2.7 eerste lid Wnb. Het doel is om te beoordelen of het bestemmingsplan afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied.

3. Effectanalyse

3.1 Omschrijving voorgenomen activiteiten

Het plan ("Wonen op Marken") behelst de realisatie van in totaal maximaal 100 woningen binnen het plangebied, waarbij onderscheid wordt gemaakt in een westelijk en oostelijk te ontwikkelen deelgebied. Binnen het westelijk deelgebied (terp 1) worden maximaal 29 woningen gerealiseerd. In het oostelijk gelegen deelgebied (terp 2) worden maximaal 71 woningen gerealiseerd. De woningen krijgen een nokhoogte van ca. 11,8 meter +NAP.

Om het plangebied te ontsluiten wordt een nieuwe toegangsweg aangelegd vanaf de Walandweg. Dit betreft echter een bestaande toegangsweg tot de sportvelden die zal worden opgewaardeerd ten behoeve van de bewoners.

Tevens wordt ten behoeve van watercompensatie een nieuwe watergang in het plangebied, ter plaatse van deelgebied terp 2, gegraven. In figuur 3.1 wordt een impressie van de toekomstige situatie weergegeven.

Tot slot krijgt de nieuwe woonwijk een wandelpad richting de dijk waar het toekomstige wandelpad zal aansluiten op een bestaand wandelpad op de dijk.

Figuur 3.1 Stedenbouwkundig plan (bron: Sweco)

3.2 Mogelijke effecten

In een door Sweco opgesteld verkennend natuuronderzoek (Verkade, 2021) is geconcludeerd dat: “Het plangebied ligt niet binnen een Natura 2000-gebied maar grenst hier wel aan. Geluid en beweging die met de werkzaamheden gepaard gaat reiken enkele honderden meters ver. [...]. De werkzaamheden in het plangebied resulteren niet in een oppervlakteverlies van het Natura 2000-gebied, evenmin veroorzaakt het versnippering voor aangewezen soorten, verontreiniging en verdroging. De werkzaamheden kunnen wel leiden tot verstoring door verlichting en door mechanische effecten.”

Om de werkzaamheden te kunnen uitvoeren wordt gebruikt gemaakt van verschillend materieel. Deze machines stoten onder andere stikstof (emissie) uit wat uiteindelijk neer zal dalen (stikstofdepositie). Deze emissie kan zich vrij gemakkelijk over een afstand van enkele kilometers verplaatsen en zodoende van invloed zijn op het Natura 2000-gebied 'Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske'. Negatieve effecten op het 'Markermeer & IJmeer' door stikstofdepositie worden op voorhand uitgesloten omdat in dit gebied geen stikstofgevoelige habitats voorkomen.

Om de hoeveelheid stikstofdepositie is door Sweco een AERIUS-berekening uitgevoerd (referentienummer SWNL0268151, d.d. 2 november 2020). Hierin is geconcludeerd dat er in de gebruiksfase van de planontwikkeling Marken boven water op Marken geen toename is van de stikstofdepositie $>0,00$ mol/ha/jaar in de omliggende Natura 2000-gebieden, op basis van de gehanteerde uitgangspunten.”

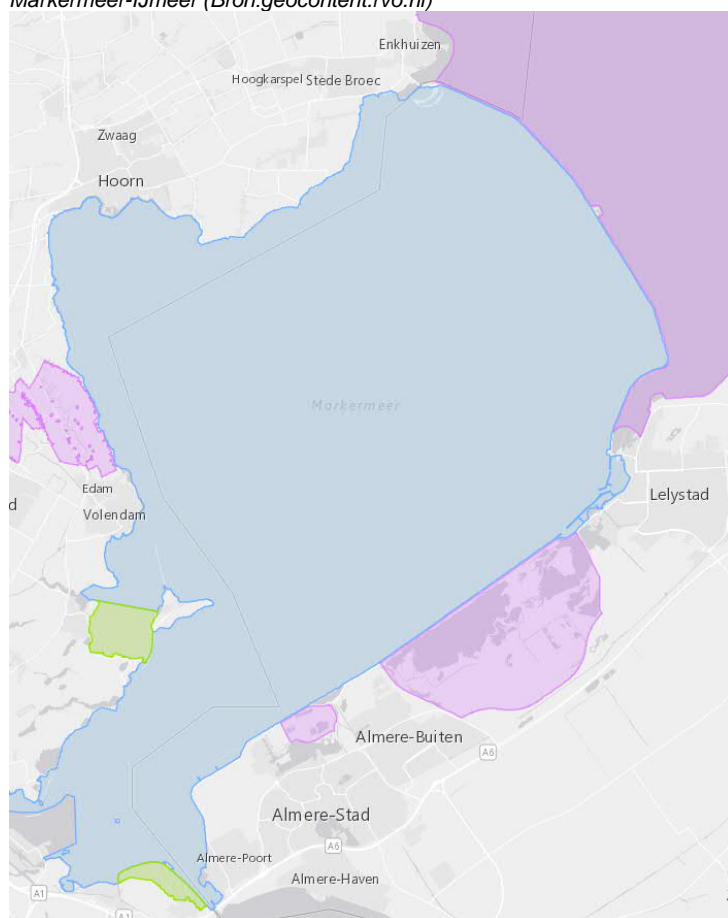

Samenvattend: het plan leidt tot toename geluid, beweging, verlichting door recreanten in de gebruiksfase en door mens en materieel in de aanlegfase/bouwfase. Hierna worden de effecten daarvan op aangewezen soorten en habitattypen beschreven en beoordeeld aan de hand van de instandhoudingsdoelstellingen.

3.3 Instandhoudingsdoelen en huidige situatie

Het Natura 2000-gebied 'Markermeer & IJmeer' (gebiedsnummer 73) is in zijn geheel aangewezen op grond van de Vogelrichtlijn. De deelgebieden Gouwzee en de kustzone bij Muiden zijn bovendien ook aangewezen op grond van de Habitatrichtlijn. Samen met de overige wateren in het IJsselmeergebied is het een belangrijk leefgebied voor broedvogels, en functioneert het als foerageer- en rustgebied voor doortrekkende en overwinterende watervogels en voor aan meren gebonden habitattypen en soorten (figuur 3.2).

Figuur 3.2 Begrenzing van het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer. Groen=Vogelrichtlijn + Habitatrichtlijn, blauw= alleen Vogelrichtlijn, paars=andere Natura 2000-gebieden buiten begrenzing Markermeer-IJmeer (Bron:geocontent.rvo.nl)

Het Markermeer & IJmeer heeft lokaal hoge dichtheden aan waterplantenvegetaties, voornamelijk met fonteinkruiden en lokaal ook kranswieren. Dit met name in de zeer ondiepere delen. Voor het habitatype H3140 Kranswierwateren geldt een instandhoudingsdoelstelling (Tabel 3.1). Dit habitatype komt met name voor in de habitatrichtlijngebieden Gouwzee en de kustzone bij Muiden. Het gaat hier om vegetaties met voornamelijk sterkranswier. Voor habitatype H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden zijn middels het nog niet vastgestelde ontwerp-wijzigingsbesluit¹ instandhoudingsdoelen geformuleerd voor het gebied. Het type komt voor in de ondiepe zones, met name het gebied tussen Volendam en Hoorn (Hoornse Hop).

Ook is het Markermeer & IJmeer van wezenlijk belang voor diverse soorten watervogels met instandhoudingsdoelen voor het gebied, die er hoofdzakelijk gedurende de najaars- en winterperiode rusten en foerageren. Onder andere kuifeend, smient en meerkoet kunnen in grote aantallen aanwezig zijn in het gebied. De belangrijkste voedselbronnen voor vogels worden gevormd door de onderwatervegetaties, de driehoeksmosselen en vis. De vegetaties met kranswieren en fonteinkruiden vormen in de zomer en herfst een belangrijke voedselbron voor diverse duikende herbivoren watervogels en omnivoren soorten als tafeleend en meerkoet. De in het gebied aanwezige mosselbanken vormen een belangrijke voedselbron voor verschillende benthos(mossel)eters die van driehoeksmossel afhankelijk zijn, waarvan kuifeend de talrijkste is. In de wintermaanden, wanneer geen alternatieve voedselbronnen voorhanden zijn, zijn ze er volledig van afhankelijk. Ook de waterplantenvelden voorzien benthoseters een deel van het jaar van voedsel, omdat er veel macrofauna tussen de waterplanten leeft.

Voor verschillende op vis foeragerende vogels is het gebied van groot belang. Met name spiering is van oudsher een belangrijke prooivis voor een aantal watervogels, waaronder visdief, zwarte stern, dwergmeeuw, grote zaagbek en nonnetje. Enkele grasetende soorten foerageren voornamelijk op de omringende graslanden, maar rusten op het Markermeer & IJmeer.

In Tabel 3.1 worden de habitattypen, habitatsoorten en vogelsoorten weergegeven waar instandhoudingsdoelen voor zijn geformuleerd voor het gebied.

¹ Staatscourant 2018, nr. 12368, 5 maart 2018. Ontwerp-wijzigingsbesluit Habitatrichtlijngebieden vanwege aanwezige waarden, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Tabel 3.1. Habitattypen, habitatsoorten en vogelsoorten met instandhoudingsdoelstelling in Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer.

		Landelijke s.v.i.	Oppervlakte	Doelstelling ¹ kwaliteit	Populatie	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren
<i>Habitattypen</i>							
H3140	Kranswierwateren	-	=	=			
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden ⁴	-	=	=			
<i>Habitatsoorten</i>							
H1163	Rivieronderpad	-	=(>)	=(>)	=		
H1318	Meervleermuis	-	=	=	=		
H1149	Kleine modderkruiper ⁴	+	=	=	=		
<i>Broedvogels</i>							
A017	Aalscholver	+	=	=			8.000 ³
A193	Visdief	-	=	=			630
<i>Niet-broedvogels</i>							
A005	Fuut	-	=	=		170	
A017	Aalscholver	+	=	=		2.600	
A034	Lepelaar	+	=	=		2	
A043	Grauwe gans	+	=	=		510	
A045	Brandgans	+	=	=		160	
A050	Smient	+	=	=		15.600	
A051	Krakeend	+	=	=		90	
A056	Slobeend	+	=	=		20	
A058	Krooneend	-	=	=		- ²	
A059	Tafeleend	--	=	=		3.200	
A061	Kuifeend	-	=	=		18.800	
A062	Topper	--	=	=		70	
A067	Brilduiker	+	=	=		170	
A068	Nonnetje	-	=	=		80	
A070	Grote zaagbek	--	=	=		40	
A125	Meerkoet	-	=	=		4.500	
A177	Dwergmeeuw	-	=	=		- ²	
A197	Zwarte stern	--	=	=		- ²	

¹ Doelstelling:

Habitattypen: doelstelling voor oppervlakte en/of kwaliteit

= behoud

> uitbreiding

= (>) uitbreiding met behoud van de goed ontwikkelde locaties

< vermindering is toegestaan, ten gunste van met name genoemde habitattypen

= (<) achteruitgang ten gunste van ander habitattypen toegestaan

> (<) oppervlakte staat in principe op uitbreiding, maar mag achteruit gaan ten gunste van ander habitattypen

Habitatsoorten, broedvogels, niet-broedvogels: doelstelling voor leefgebied en/of omvang populatie

= behoud

> uitbreiding/verbetering

< vermindering is toegestaan

= (<) achteruitgang ten gunste van andere soort toegestaan

² van krooneend, dwergmeeuw en zwarte stern konden geen seizoen gemiddelden worden berekend.

Vanwege de moeilijke telbaarheid bestaat geen betrouwbare trendinformatie, en kan geen zinvolle draagkrachtschatting worden gegeven.

³ betreft een regionaal doel (het gehele IJsselmeergebied)

⁴ Toegevoegd middels Ontwerprijzingsbesluit Habitatrictlijngebieden vanwege aanwezige waarden (niet vastgesteld)

In Tabel 3.2 worden de doelaantallen en de meest recente aantallen gegeven van de vogelsoorten met instandhoudingsdoelstellingen. De telgegevens hebben betrekking op de onder de Vogelrichtlijn aangewezen delen van het

gebied, waar vogels deel uitmaken van de instandhoudingsdoelen. In dit geval omvat dit het gehele Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer. De data zijn verzameld in het kader van het Netwerk Ecologische Monitoring (Sovon, RWS, CBS, provincies), onder coördinatie van Sovon Vogelonderzoek Nederland².

De seizoenen gemiddelden waar de instandhoudingsdoelen op zijn gebaseerd, zijn afgeleid van de aantallen die geteld zijn in het gehele Natura 2000-gebied. Langs de kust van het gehele Markermeer & IJmeer worden maandelijks tellingen gedaan van de watervogels vanuit een vliegtuig op vaste teltrajecten. Deze gegevens geven meer inzicht in de verspreiding van vogels in het gebied en van de perioden dat ze aanwezig zijn.

Tabel 3.2. Huidige aantallen van vogelsoorten met instandhoudingsdoelstelling in Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer. De aantallen betreffen seizoen gemiddelden. Aantallen in rood betreffen aantallen onder de instandhoudingsdoelstelling.

		instandhoudingsdoelstelling**		huidige aantallen*	
		aantal vogels	aantal paren	aantal vogels	aantal paren
	<i>Broedvogels</i>				
A017	Aalscholver				257 (Markermeer & IJmeer)
A017	Aalscholver		8.000 ³		6.107 (regionaal)
A193	Visdief		630		1.440
	<i>Niet-broedvogels</i>				
A005	Fuut	170		423	
A017	Aalscholver	2.600		2.775	
A034	Lepelaar	2		48	
A043	Grauwe gans	510		1.373	
A045	Brandgans	160		1.295	
A050	Smient	15.600		10.867	
A051	Krakeend	90		548	
A056	Slobeend	20		167	
A058	Krooneend	-		32	
A059	Tafeleend	3.200		6.072	
A061	Kuifeend	18.800		10.553	
A062	Topper	70		821	
A067	Brilduiker	170		27	
A068	Nonnetje	80		43	
A070	Grote zaagbek	40		66	
A125	Meerkoet	4.500		11.874	
A177	Dwergmeeuw	-		?	
A197	Zwarte stern	-		4.860	

* huidige aantallen betreffen het gemiddelde van seizoenen 2016 t/m 2020 voor broedvogels, en seizoenen 2014/2015 t/m 2018/2019 voor niet-broedvogels (Bron: Netwerk Ecologische Monitoring (Sovon, RWS, CBS, provincies).

² www.netwerkecologischemonitoring.nl/meetnetten/broedvogels

³ voor aalscholver geldt een regionale doelstelling die betrekking heeft op de Natura 2000-gebieden IJsselmeer, Markermeer & IJmeer, Oostvaardersplassen en Lepelaarplassen.

*** Voor krooneend, dwergmeeuw en zwarte stern zijn geen doelaantallen vastgesteld.
Dwergmeeuw is moeilijk telbaar, waardoor geen aantallen bekend zijn.*

3.4 Effectbeoordeling

3.4.1 Habitattypen

De Natura 2000-habitattypen waarvoor het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer is aangewezen (H3140 Kranswierwateren en H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden) komen voor bij de kust bij Muiden en in de Gouwzee. Beide hebben een behoudsdoelstelling voor wat betreft oppervlakte en kwaliteit. Verstoring door licht of geluid of optische verstoring of mechanische verstoring is op deze habitattypen niet van toepassing.

De twee habitattypen komen niet voor binnen de invloedssfeer van het plan. Het plan zal geen significant negatieve effecten op de habitattypen hebben. Effecten op de Natura 2000-habitattypen worden hier daarom niet nader beschouwd.

3.4.2 Habitatrichtlijnsoorten

Rivierdonderpad en kleine modderkruiper

Rivierdonderpad en kleine modderkruiper zijn bodemvissen die vooral in de ondiepe stenen oevers (rivierdonderpad) en ondiepe plantrijke delen (kleine modderkruiper) voorkomen. De rivierdonderpad is de laatste jaren niet meer waargenomen in het Markermeer-IJmeer blijkt uit NDFF-data (zie rapport Natuurthermometer Markermeer-IJmeer, bepaling stand 2020). Het plan voorziet geen ontwikkelingen in het Natura 2000-gebied.

Gezien de locaties van (voormalige) leefgebieden de rivierdonderpad en kleine modderkruiper in het Markermeer, zal realiseren van plan het geen effecten hebben op de omvang en kwaliteit van de leefgebieden of de populaties van deze twee soorten. Significante negatieve effecten door het plan op de kleine modderkruiper en rivierdonderpad zijn daarom ook uit te sluiten.

Meervleermuis

De meervleermuis foerageert tussen zonsondergang en zonsopgang verspreid over het gehele Markermeer & IJmeer. Het plan tast deze foerageergebieden niet aan. Bewoners van de te ontwikkelen woonwijk zullen zich 's nachts niet op het water bevinden. Noch zullen werkzaamheden voor de realisatie in de nachtelijke uren worden uitgevoerd. Significante negatieve effecten van het plan op de meervleermuis zijn uitgesloten.

3.4.3 Vogelrichtlijnsoorten – broedvogels

Van de twee soorten broedvogels waarvoor het Markermeer & IJmeer is aangewezen, te weten aalscholver en visdief, bevindt de aalscholver zich onder het instandhoudingsdoel voor het gebied. Omdat door het plan een toename van het aantal gebruikers van het gebied optreedt, wat met name tijdens het broedseizoen relevant is, kunnen mogelijk effecten van verstoring door licht of geluid of door optische en/of mechanische verstoring van extra bewegingen ten gevolge van het plan optreden. Effecten van verstoring door genoemde factoren

op beide broedvogelsoorten zullen in de volgende paragrafen worden beoordeeld.

Aalscholver

Er zijn geen waarnemingen bekend van de afgelopen 10 jaar van nestindicerende aalscholvers op Marken (NDFF). Aalscholvers broeden in kolonies bij visrijke wateren, veelal in bomen en soms ook op de grond of in het riet. Hoewel Marken wel nabij visrijke wateren ligt, zijn geschikte bomen of andere gebieden waar de kolonievogel kan broeden niet aanwezig in de nabije omgeving van de te woonwijk op Marken. Broedlocaties en slaapplaatsen van de in het Markermeer & IJmeer broedende aalscholvers liggen dan ook op enige afstand van Marken met de meest nabije broedlocatie op >12 km afstand in de Oostvaarderplassen. Verstoring van broedende aalscholvers is dan ook uitgesloten. Voor foeragerende aalscholvers bestaan er voldoende uitwijkmogelijkheden. Daarbij zijn foeragerende aalscholvers ook slechts beperkt gevoelig voor verstoring. De soort komt dan ook veelvuldig binnen de stedelijke omgeving voor. Rust is in het Natura 2000-beheerplan dan ook niet als knelpunt benoemd voor de aalscholver. Voedselaanbod (vis) is volgens het Natura 2000-beheerplan wel een mogelijk knelpunt voor de toekomst en waarschijnlijk de belangrijkste oorzaak dat het doel nu niet wordt gehaald. Het plan heeft op de visstand in het meer geen invloed. Significante negatieve effecten van de toename in waterrecreatie (inclusief buitenhaven) op de instandhoudingsdoelstelling voor de aalscholver kunnen daarom worden uitgesloten.

Visdief

De aantallen van de visdief liggen ruim boven het instandhoudingsdoel voor de soort in het Markermeer & IJmeer. Bovendien geldt er sinds 1990 en over de afgelopen 12 jaar een significant positieve trend met een toename van <5% per jaar. Voor de visdief liggen de broedgebieden (Hoeckelingsdam, op ca. 10 kilometer afstand en Marker Wadden op ca. 23 kilometer afstand) buiten de invloedsfeer van licht of geluid of door optische en/of mechanische verstoring. Deze reiken enkele tientallen tot honderden meter. Verstoring van broedende visdieven zal daarom niet optreden.

De visdief foerageert veelal tot circa 5-10 km van de broedplaats, maar kan tot meer dan 30 km van de broedlocatie foerageren. De visdief is tijdens het foerageren slechts beperkt gevoelig voor verstoring en foerageert de soort ook veelvuldig in het stedelijk gebied. Rust is in het Natura 2000-beheerplan dan ook niet als knelpunt benoemd voor de visdief. Voldoende voedsel (vooral spiering) is wel een mogelijk knelpunt. Op de visstand heeft het plan geen invloed. Significante negatieve effecten van het plan op de instandhoudingsdoelstelling voor de visdief kunnen daarom worden uitgesloten.

3.4.4 Vogelrichtlijnsoorten – niet broedvogels

Een aantal soorten niet-broedvogels bevindt zich (ruim) boven de instandhoudingsdoelstelling (tabel 3.2). Het betreft de volgende soorten: fuut, aalscholver, lepelaar, grauwe gans, brandgans, grote zaagbek, krakeend, krooneend, slobbeend, tafeleend, topper, meerkoet, dwergmeeuw en zwarte stern. Daarnaast is een aantal van deze soorten, met name dwergmeeuw, grote zaagbek en zwarte stern, als niet-broedvogel slechts beperkt aanwezig in het plangebied. Het plangebied ligt buiten de begrenzing van Natura 2000. Voor eventuele vogels die in het plangebied worden verstoord, biedt het Natura

2000-gebied voldoende draagkracht en uitwijkmogelijkheden om te foerageren en te rusten. Buiten het broedseizoen zijn deze watervogels namelijk weinig plaatsgebonden. Significant negatieve effecten op fuut, aalscholver, lepelaar, grauwe gans, brandgans, grote zaagbek, krakeend, krooneend, slobbeend, tafeleend, topper, meerkoet, dwergmeeuw en zwarte stern, die zich momenteel boven het instandhoudingsdoel bevinden, zijn daarom uitgesloten.

Vier niet-broedvogelsoorten waarvoor het Markermeer & IJmeer is aangewezen bevinden zich onder het instandhoudingsdoel, te weten smient, brilduiker, nonnetje en kuifeend (tabel 3.2). Mogelijke effecten van verstoring op deze soorten zullen daarom nader worden beschouwd.

Smient

De smient bevindt zich momenteel ruim onder het instandhoudingsdoel, terwijl er sinds circa 2000 geen significante aantalsverandering zichtbaar is (SOVON.nl). Het Markermeer & IJmeer is aangewezen voor de smient als niet-broedvogel met als functie rustplaats. Smient komt beperkt voor op Marken. Ze worden weinig foeragerend op de graslanden geteld, de meeste waarnemingen zijn van buitendijks verblijvende dieren. Dit betreft hoogstwaarschijnlijk alle overdag rustende dieren. Hierbij is vanwege de overheersende zuidwestenwind de onbeschut liggende zuidkade het minst in trek. In de periode 2012-2017 werden gemiddeld 144 smienten geteld langs de noordkust van Marken (data vogeltellingen RWS-overgenomen uit MER Omringkade Marken). Dat is 1,4% van de populatie (10.553) in het Markermeer-IJmeer (tabel 3.2).

De smient rust overdag op het open water en zou dan dus verstoord kunnen worden door bewoners uit het plangebied die op de dijk recreëren. Langs de kust van Marken is in de huidige situatie ook al verstoring door bewoners van Marken en toeristen. De extra bewoners brengen daarin een relatief kleine verandering. Ook tijdens de aanlegfase kan verstoring plaatsvinden.

De noordoost kust van Marken nabij het plangebied behoort niet tot de belangrijke rustgebieden voor de soort. De smient wordt namelijk vooral op enkele kilometers van IJburg waargenomen, zoals voor de kust bij Muiden, in en nabij Hoek van 't IJ en in het Kinselmeer. Deze kustzone bij Muiden en de Waterlandse kust zijn dan ook de belangrijkste rustgebieden voor smienten in deze omgeving (Scheekerman et al. 2006). In de periode oktober tot en met maart, wanneer de smient vooral aanwezig is, zijn er voldoende uitwijkmogelijkheden voor de smient om te gebruiken als rustplaats wanneer er toch verstoring op zou treden. Significant negatieve effecten van het plan op de instandhoudingsdoelen van de smient kunnen daarom worden uitgesloten.

Brilduiker

De brilduiker bevindt zich momenteel ruim onder het instandhoudingsdoel. Sinds eind jaren '70 is een sterke afname in aantallen in het Markermeer & IJmeer waarneembaar. Het Markermeer & IJmeer is aangewezen voor de brilduiker als niet-broedvogel met als functie foerageerlocatie. De brilduiker foerageert overdag op het open water en is daarbij gevoelig voor verstoring door onder andere recreërende bewoners op de dijk. De brilduiker wordt verspreid langs de kust van het Markermeer waargenomen, maar zelden (gemiddeld 1 exemplaar in de maandelijkse tellingen) langs de kust van Marken (data vogeltellingen RWS 2012-2017-overgenomen uit MER Omringkade Marken).

De soort is in het Markermeer & IJmeer vooral aanwezig in de wintermaanden (december tot en met februari), maar ook in kleinere aantallen vanaf oktober en tot en met april. De hoeveelheid recreërende bewoners in de periode oktober tot en met april is zeer beperkt, terwijl er voldoende uitwijkmogelijkheden zijn voor de brilduiker om te gebruiken als foerageerlocatie. De realisatie van de woningbouw zou wel plaats kunnen vinden in de winterperiode. Gezien de beperkte betekenis van de kust van Marken (vooral noordkust) zijn er zeker voldoende uitwijkmogelijkheden om te foerageren. Dit gezien de wijde verspreiding van foeragerende brilduikers in het Markermeer-IJmeer. Vanwege de zeer beperkte toename in verstoring en de aanwezige uitwijkmogelijkheden voor de brilduiker, kunnen significant negatieve effecten door het plan op de instandhoudingsdoelen van de brilduiker worden uitgesloten.

Nonnetje

Het nonnetje bevindt zich momenteel onder het instandhoudingsdoel, waarnaast er vanaf 1980 een significante afname van < 5% per jaar heeft plaatsgevonden in het Markermeer & IJmeer. De afgelopen 12 jaar is er geen trend aantoonbaar. Het Markermeer & IJmeer is aangewezen voor het nonnetje als niet-broedvogel met als functie foerageerlocatie. Het nonnetje wordt verspreid langs de kust van het Markermeer waargenomen. Langs de kust van Marken worden zeer beperkte aantallen nonnetjes waargenomen: gemiddeld 5 langs de westkust en 2 langs de noordkust (data vogeltellingen RWS 2012-2017-overgenomen uit MER Omringkade Marken).

De soort foerageert overdag in groepen op het open water en is daarbij gevoelig voor verstoring door onder andere (water)recreatie. Het nonnetje is in het Markermeer & IJmeer vooral aanwezig van december tot en met maart en daarmee niet in de periode waarin de (water)recreatie hoofdzakelijk plaatsvindt. De realisatie van de woningbouw zou wel plaats kunnen vinden in de winterperiode. Gezien de beperkte betekenis van de kust van Marken (vooral noordkust) zijn er zeker voldoende uitwijkmogelijkheden voor het nonnetje om te foerageren. Vanwege de zeer beperkte toename in verstoring en de aanwezige uitwijkmogelijkheden voor het nonnetje, kunnen significant negatieve effecten van het plan op de instandhoudingsdoelen van het nonnetje worden uitgesloten.

Kuifeend

De kuifeend bevindt zich momenteel onder het instandhoudingsdoel, waarnaast er vanaf 1980, en ook over de afgelopen 12 jaar, een significante afname van < 5% per jaar heeft plaatsgevonden in het Markermeer & IJmeer. Het Markermeer & IJmeer is aangewezen voor de kuifeend als niet-broedvogel met als functie foerageerlocatie. De kuifeend foerageert voornamelijk 's nachts op het open water en is overdag tijdens de rust vooral gevoelig voor verstoring door (water)recreatie. De soort is in het Markermeer & IJmeer vooral aanwezig van september tot en met februari, maar de andere maanden van het jaar ook in kleinere aantallen. Buiten de winterperiode bevinden de grootste aantallen zich nabij de Houtribdijk. Deze ligt op ca. 28 km afstand van Marken. Van significante verstoring van de kuifeenden nabij de Houtribdijk is dan ook geen sprake. Tijdens de winterperiode worden grote concentraties kuifeenden verspreid langs de kust van het Markermeer waargenomen. Het water langs de noordkust van Marken is niet van betekenis voor de kuifeend. In het teltraject langs het noordelijk dijktraject werden in de periode 2012 t/m 2017 gemiddeld slechts 2 kuifeenden waargenomen (data vogeltellingen RWS 2012-2017-overgenomen uit MER Omringkade Marken).

Vanwege de zeer beperkte toename in recreërende bewoners, de zeer geringe aantallen langs de noordkust van Marken en de aanwezige uitwijkmogelijkheden voor de kuifeend, kunnen significant negatieve effecten van (water)recreatie op de instandhoudingsdoelen van de kuifeend worden uitgesloten.

3.5 Cumulatieve effecten

Conform artikel 2.7 Wnb dient beoordeeld te worden of het voorgenomen plan in combinatie met andere plannen en projecten significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden kan hebben. Het gaat daarbij op grond van vaste jurisprudentie van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) specifiek om reeds vergunde, maar nog niet (volledig) uitgevoerde projecten. Beoordeeld moet worden of de als niet-significant beoordeelde projecteffecten van het voorgenomen plan in combinatie met reeds vergunde, maar nog niet (volledig) uitgevoerde projecten alsnog tot significante effecten kunnen leiden. Dit kan alleen het geval zijn wanneer andere projecten eveneens een verstorend effect hebben op dezelfde soorten waarop als gevolg van het voorgenomen plan sprake is van een projecteffect.

Uit het cumulatieonderzoek, waarbij Wnb-vergunningen voor het Markermeer-IJmeer zijn bekeken, zijn geen plannen en projecten naar voren gekomen die tot cumulatie van effecten met die van het woningbouwplan op Marken kunnen leiden.

4. Conclusie

Er kan worden geconcludeerd dat het woningbouwplan, zelfstandig en in combinatie met andere plannen en projecten, geen significant negatieve effecten heeft op instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer.

Het uitvoeren van een passende beoordeling is niet noodzakelijk. De Wet natuurbescherming: gebiedenbescherming staat de uitvoerbaarheid van het plan niet in de weg. De gemeente mag het bestemmingsplan vaststellen rekeninghoudend met de instandhoudingsdoelstellingen van het Markermeer-IJmeer (art. 2.7 eerste lid Wnb).

Bronnen

Ortega, C.P. 2012. *"Effects of noise pollution on birds: a brief review of our knowledge."* Ornithological Monographs 74:6-22.

van den Tempel, R. 1992. *Verstoring van watervogels door de jacht in wetlands.* 's-Graveland: Natuurmonumenten/Vogelbescherming.

Verkade, M. 2021. *Verkennd natuuronderzoek Walandweg 2 (SV Marken) te Marken. Een oriënterend onderzoek in het kader van de wet- en regelgeving voor natuur.* Sweco. Alkmaar